

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Statistika za poslovno odločanje

PEST analiza – III. del
Analiza ekonomskega okolja

prof. dr. Lea Bregar

3. predavanje

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Vsebina

1. Področja analize ekonomskega okolja.
2. Splošne ekonomske značilnosti:
  - Stanje.
  - Strukture.
  - Dolgoročni trendi.
3. Kratkoročne tendence:
  - (Kvantitativni) kazalci.
  - Kvalitativni kazalci poslovnih tendenc.

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

**1. Področja analize
ekonomskega okolja**

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Področja analize ekonomskega okolja

EKONOMSKO OKOLJE

Splošne ekonomske značilnosti
(stanje strukture, dolgoročni trendi).

Kratkoročne tendence.

Drugi dejavniki?

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

2. Splošne ekonomske značilnosti: Stanje

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Splošne ekonomske značilnosti: Osnovni kazalci stanja

- BDP in BDP na prebivalca.
- Stopnja brezposelnosti.
- Stopnja inflacije.
- Kazalci mednarodne menjave.
- Drugi kazalci?

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Opredelitev, vsebina in osnovna metodološka opozorila: BDP

- BDP je vrednost proizvodnje, ki jo rezidenčne proizvodne enote ustvarijo na ekonomskem ozemlju določene države v obdobju enega leta.
- BDP je kazalec ekonomske moči države.
- Razlikovanje med BDP in BNP.
- BDP na prebivalca izraža agregatno produktivnost dela v državi in je kazalec razvitosti države.
- Trije enakovredni pristopi izračunavanja BDP (proizvodni, potrošni, dohodkovni) s trema različnimi strukturnimi prikazi BDP (po dejavnostih; po kategorijah potrošnje; po vrstah dohodkov).
- Problem primerljivosti BDP:
  - v času → stalne cene,
  - v prostoru → paritete kupne moči.

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Bruto domači proizvod in bruto nacionalni dohodek, Slovenija, 2000-2004

	2000	2001	2002	2003	2004
Tekoče cene (mia SIT)					
BDP	4.300,3	4.799,6	5.355,4	5.813,5	6.251,2
Prilivi doh. iz tujine	91,9	107,1	107,5	122,2	146,9
Odlivi doh. iz tujine	87,4	94,6	135,2	158,4	204,6
Bruto nacionalni dohodek	4.304,8	4.812,0	5.327,8	5.777,4	6.193,5

Vir: SURS, Prva objava, 15.9.2005.

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Realna rast BDP in BDP na prebivalca, Slovenija, 2000-2004

	2000	2001	2002	2003	2004
Stalne cene prejšnjega leta (v mia SIT)					
BDP	4.079,7	4.414,6	4.965,3	5.497,4	6.055,8
Stopnje rasti (v %)	4,1	2,7	3,5	2,7	4,2
Na prebivalca (v evrih)					
BDP	10.543	11.094	11.866	12.461	13.103
BND	10.554	11.123	11.805	12.384	12.982

Vir: SURS, Prva objava, 15.9.2005.

**BDP na prebivalca po kupni moči,
Slovenija in EU-25, 2000-2004**

	Slovenija		EU-25	
	Indeks obsega	SKM	Indeks obsega	SKM
2000	73	14600	100	20000
2001	74	15400	100	20800
2002	75	16000	100	21400
2003	76	16500	100	21600
2004 ^P	79	17900	100	22500

Vir: SURS, Prva objava, 20.12.2005.

**Opredeitev, vsebina in osnovna
metodološka opozorila: st. brezposelnosti**

$$\text{stopnja brezposelnosti} = \frac{\text{brezposelne osebe}}{\text{aktivno prebivalstvo}} \cdot 100$$

Koga uvrščamo med aktivno prebivalstvo in koga med brezposelne?

**Opredeitev, vsebina in osnovna
metodološka opozorila: st. brezposelnosti**

- Stopnje brezposelnosti se vsebinsko in kvantitativno razlikujejo glede na to, ali so podatki za izračun zbrani z anketo o delovni sili na osnovi metodologije ILO (anketna brezposelnost) ali pa na osnovi opredelitve Zavoda za zaposlovanje (registrska brezposelnost).

V razmislek!

- Kolikšna je razlika med anketno in registrsko stopnjo brezposelnosti za zadnje razpoložljive obdobje?
- Kako pojasnujete razlike med obema stopnjama?

Mere aktivnosti prebivalstva, Slovenija, 2. četrletje 2007 (na osnovi podatkov iz ankete o delovni sili)

	Skupaj	Moški	Ženske
	%		
Stopnja brezposelnosti	4,6	3,6	5,8
Stopnja aktivnosti	60,2	66,8	54,0
Stopnja delovne aktivnosti	57,5	64,4	50,9

Vir: SURS, Prva objava, 31. avgust, 2007.

Stopnja registrirane brezposelnosti, maj-junij 2007 (na osnovi podatkov Zavoda za zaposlovanje)

	V 07	VI 07
Skupaj	7,7	7,5
Moški	6,1	6,0
Ženske	9,6	9,4

Vir: SURS, Prva objava, 17. avgust 2007

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Opredeleitev, vsebina kazalcev in osnovna metodološka opozorila: stopnja inflacije

- Inflacija je pojav splošne rasti cen proizvodov in storitev.
- Stopnjo inflacije merimo v Sloveniji, podobno kot v večini drugih držav, z indeksom cen življenjskih potrebščin (ICŽP).
- ICŽP pokaže, za koliko % so se v povprečju spremenile cene življenjskih potrebščin, ki jih trošijo gospodinjstva med dvema obdobjema. ICŽP meri inflacijo skozi 'potrošniško košarico povprečnega gospodinjstva' v Sloveniji.
- Izpolnjevanje maastrichtskega kriterija inflacije spremljamo s 'harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin (HICŽP).'

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

V razmislek!

- Razložite objavljene ICŽP za oktober 2006. Ali je Slovenija v tem mesecu izpolnjevala kriterij maastrichtske inflacije?
- SURS: stopnja inflacije oktober 2006 <http://www.stat.si/indikatorji.asp?ID=1>
- Ali bi se stopnja inflacije spremenila, če bi jo računali za kakšno drugo kategorijo prebivalstva? Utemeljite odgovor!
- Kaj je po vašem mnenju razlog za razkorak med uradno stopnjo inflacije in percepcijo inflacije pri individualnem potrošniku?

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Indeksi cen življenjskih potrebščin, Slovenija, september 2007

	IX 07 VIII 07	IX 07 XII 07	IX 07 IX 06
0 ICŽP – skupaj	100,4	103,6	103,5
1 Hrana in brezalkoholne pijače	103,0	108,7	110,0
2 Alkoholne pijače in tobak	99,3	106,5	107,6
3 Obleka in obutev	108,6	96,9	103,1
4 Stanovanje	98,9	104,7	101,4
5 Stanovajska oprema	100,1	102,6	103,0
6 Zdravje	100,0	99,9	100,8
7 Prevoz	99,0	100,5	98,1
8 Komunikacije	100,7	100,4	99,3
9 Rekreativna in kultura	95,5	106,0	104,5
10 Izobraževanje	100,4	102,9	103,7
11 Gostinske in nastanitvene storitve	101,1	106,1	107,6
12 Raznovrstno blago in storitve	100,2	102,3	103,8
Blago	101,2	103,2	102,9
Storitve	98,7	104,4	104,7

Vir: SURS, Prva objava, 28. september 2007.

Kazalci mednarodne menjave

- Izvoz - uvoz
= saldo zunanjetrgovinske bilance.
- Kaj zajeti v podatke o izvozu in uvozu?
- Problem izbire tečaja in preračuna na stalne cene.
- Uvedba INTRASTATA z vstopom Slovenije v EU (menjava znotraj EU je notranja menjava; → odpreme in prejemi blaga).

Drugi pomembni kazalci stanja

- Dolg države v deležu BDP.
- Delež proračunskega primanjkljaj v BDP.
- Dolgoročne obrestne mere.
- ...

Izvoz in uvoz blaga, Slovenija, januar 2006

	XII 2005 (v mio evrih)	I 2006 (mio evrih)	I 06/05
Izvoz	1.158,4	1.219,3	118,9
EU - 25	758,7	884,3	117,7
nečlanice	399,7	334,9	122,2
Uvoz	1.464,9	1.214,1	114,2
EU - 25	1.168,6	953,4	111,1
nečlanice	296,3	260,7	127,4
Saldo menjave	-306,4	5,1	
Pokritost I/U (v%)	79,1	100,4	

Vir: SURS, Prva objava, 10. marec 2006.

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Viri podatkov za kazalce stanja

- Poišči podatke o osnovnih kazalcih stanja za zadnja tri leta za Slovenijo, za EU-25 in EU-15 v publikaciji Statistical Yearbook, objavljeni na spletni strani Eurostata.
- Razloži rezultate!
- Podatke za Slovenijo primerjaj z objavo v Statističnem letopisu, objavljenem na spletni strani SURS.

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

2. Splošne ekonomske značilnosti: Strukture

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Splošne ekonomske značilnosti: osnovne strukture

Osnovne (proizvodne) strukture:

- po sektorjih: primarni, terciarni, kvartarni sektor;
- po vrsti proizvodov: proizvodni in storitveni sektor;
- po dejavnostih: kmetijstvo, gozdarstvo, lov, rudarstvo, industrija...

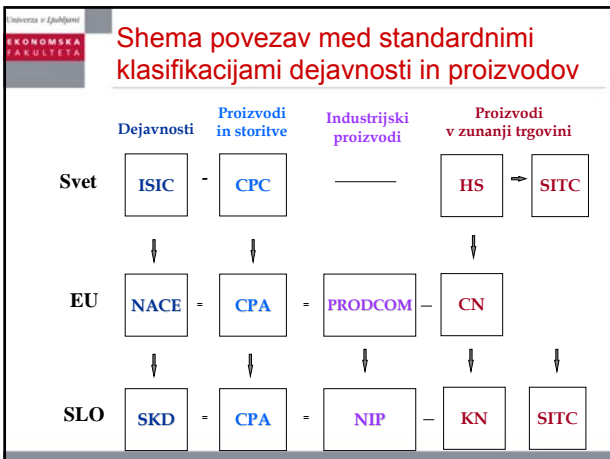

- Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA
- ### Viri podatkov o klasifikacijah
- SURS – Klasje
<http://www.stat.si/klasje/klasje.asp>
  - Eurostat – RAMON
http://ec.europa.eu/comm/eurostat/ramon/index.cfm?TargetUrl=DSP_PUB_WELC
  - UN Statistics Division
<http://unstats.un.org/unsd/class/default.htm>

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

2. Splošne ekonomske značilnosti: Dolgoročni trendi

Splošne ekonomske značilnosti: dolgoročni trendi

- Analiza z letnimi podatki.
- Vsaj desetletne serije za analizo letnih podatkov.
- Uporaba stalnih cen za vrednostne serije.
- Preverjanje primerljivosti podatkov v časovnih serijah.

V razmislek!

- S katerimi kazalci prikazujemo dinamiko pojavov v času?
- Kako izračunamo povprečno (letno) stopnjo rasti pojava?

---

3. Kratkoročne tendence: kvantitativni kazalci

Kratkoročne tendence: kazalci (1)

- Analiza z mesečnimi ali četrletnimi kazalci, običajno izraženimi z indeksi ali s stopnjami rasti.
- Razpoložljivost kratkoročnih kazalcev v Sloveniji:
  - Na makro ravni:
    - Osnovni kazalci stanja (BDP, stopnja inflacije, stopnja brezposelnosti, ...).

Kratkoročne tendence: kazalci (2)

- Za industrijo:
  - Indeks industrijske proizvodnje.
  - Indeks cen proizvajalcev na domačem trgu.
- Za industrijo, trgovino, gradbeništvo in storitve:
  - Indeks zaposlenih, indeks opravljenih ur in indeks bruto plač.
  - Indeksi prometa na domačem in tujem trgu, indeks novih naročil na domačem in tujem trgu.

Viri podatkov za kazalce kratkoročnih tendenc

- Poišči na spletni strani SURS v rubriki Prve objave in druge novice razpoložljive podatke o obravnavanih kratkoročnih kazalcih za zadnje obdobje!
- Manjkajoče podatke za obravnavane podatke poišči v spletnem portalu SI-STAT in ustreznih izdajah Statističnih informacij!
- Na spletni strani Eurostata v rubriki Euro-indicators poišči primerljive podatke za EU-25 za isto obdobje!

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

3. Kratkoročne tendence: kvalitativni kazalci

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Kratkoročne tendence: kvalitativni kazalci poslovnih tendenc (1)

- Namen: prikazujejo stanje glavnih ekonomskih spremenljivk in napovedi (pričakovanja) gibanj na osnovi ocen managerjev in potrošnikov.
- Način pridobivanja podatkov: mnenjske vzorčne ankete managerjev in potrošnikov.
- Ocena stanj in pričakovanj se izraža s tako imenovanim ravnotežjem, to je razlika med pozitivnimi in negativnimi odgovori (v %).

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Kratkoročne tendence: kvalitativni kazalci poslovnih tendenc (2)

Mesečna vprašanja (za predelovalne dejavnosti):

- Ocene stanj za opazovani mesec o:
  - proizvodnji,
  - izvoznih naročilih,
  - skupnih naročilih,
  - zalogah končnih izdelkov,
  - zagotovljeni proizvodnji.
- Pričakovanja v naslednjih 3 - 4 mesecih o:
  - pričakovani proizvodnji,
  - pričakovanem izvozu,
  - pričakovanem skupnem povpraševanju,
  - pričakovanih cenah,
  - pričakovanem zaposlovanju.

Kratkoročne tendence: kvalitativni kazalci poslovnih tendenc (3)

Četrletna vprašanja:

- omejitveni dejavniki v proizvodnji,
- ustreznost proizvodnih zmogljivosti,
- stopnja izkoriščenosti zmogljivosti (v %),
- konkurenčni položaj na domačih trgih, trgih EU in tujih trgih,
- obseg novih naročil.

Kratkoročne tendence: kvalitativni kazalci poslovnih tendenc (4)

- Področja izračunavanja:
  - Industrija (predelovalne dejavnosti).
  - Trgovina na drobno.
  - Gradbeništvo.
  - Storitve.
  - Investicije.
  - Potrošniki.
- Kazalec zaupanja v predelovalnih dejavnostih je povprečje odgovorov (ravnotežij) na vprašanja o proizvodnih pričakovanjih, skupnih naročilih in zalogah.

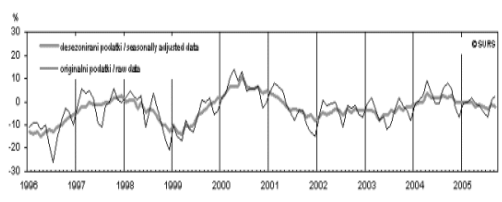

Kazalec zaupanja v predelovalnih dejavnostih, Slovenija, jan.1996-sept.2005

Vir: SURS, Prva objava, 26.9.2005.

Kazalec gospodarske klime

- Računamo ga kot tehtano sredino kazalcev zaupanja za vsa področja, za katera se ocenjuje poslovne tendence.

Viri podatkov za kvalitativne kazalce poslovnih tendenc

- Za vsako od navedenih področij poišči podatke o poslovnih tendencah v publikacijah Statistične informacije, ki so objavljene na spletni strani SURS.
- Za države EU poišči primerljive podatke na spletni strani Eurostata v rubriki Business and Consumer Surveys.

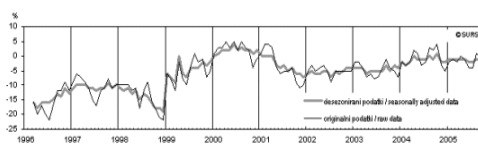

Kazalec gospodarske klime, Slovenija, marec 1996 - september 2005

Vir. SURS, Prva objava, 26.9.2005.

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Literatura

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Literatura

- Bregar Lea, Ograjenšek Irena, Bavdaž Mojca: Ekonomska statistika 2000. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2000 ali druge kasnejše izdaje.
- Bregar Lea: Zapiski predavanj.
